

קומונדור

מאת

ד"ר. אריה שנייד

הגדול על דמותה של החברה והמדינה.
 * * *
ב לולא רצינו בכך, היתה רוח ה' קומנדור נכפית עלינו עלידי יריבינו, אנשי המיטר. מן הרגע הראשון ממש עשו את הכל כדי להכריחנו לסגל לעצמנו אווירה קרבית דרוכה.
 הם הכריזו עלינו מלחמה כשאך צעדנו את צעדינו הראשונים, שבועות מעטים בלי בד אחרי הופעת גליונו הראשון. מאז נערי כה הסתערות על מוצבנו גלים-גלים, כי עוצמה גוברת והולכת, כשכלי-הנשק המופ' עלים נגדנו משתכללים והולכים. אפשר היה לשרטט באופן גראפי את עקומת מע' שיהאיבה, את השיאים וההפגות.
 הדבר מוזר, אך נכון: בכל שלב ושלב היה זה המיטר שפתח בסיבוב חדש של המלחמה, שהפעיל נגדנו שיטות חדשות וריפיות יותר. וכל התקפה כזאת אך הג'

שניים מאנשי הפלוגה שהתרחקו מעט מן האחרים, רבצו בין הצברים כאשר הופיע המטוס המצרי שנית. עשה שהספיטפייר חג לו בעצלתיים מעל לשדות, בתורו אחרי הלוחמים, עיינו השניים בהיסח-הדעת בעתון יומי, שהגיע איכשהו מתל-אביב. הם החלו משוחחים על הפער ההולך וגדל בין רוח החזית לבין סגנון העורף; בין המאחיים והתשוקות של הנוער העברי, שהתלכד בי- חטיבות הקרביות, לבין אפיו של המיטר, שהתגבש בינתיים מאחורי גבו.
 בשיחה זו לא הוחלט מאומה. לא נרקמו שום תוכניות ממשיות. אולם כבר אז היה ברור לאותם צעירים, שנפגשו במקרה בין שני הצבר של שדה אלמוני, כי בבוא היום ינסו לעשות משהו, משהו, כדי למגר את רוח המיטר ולהטביע על המדינה החד- שיה את רוח הלוחמים שהקימוה.
 עברו 21 חודש עד שיכלו לגשת להגשמת

בגימגום: העולם הזה הוא מוסד ישראלי, פרי מיוחד-במינו של נסיבות מיוחדות-במינו במדינה מיוחדת-במינה. אין דומה לו בעולם כולו.
 האם תיתכן תשובה מספקת יותר, מדוי ייקת יותר? אולי כן. אך לצורך זה חייבים אנחנו לחזור שנים רבות אחורה — לא רק לשנת 1950, אלא עד לשנת 1948. לא לרגע הלידה, אלא עד לרגע ההולדה.
 דמותו הפנימית והחיצונית של בן-אדם וקבעת במידה רבה מאד ברגע הולדתו, עלידי התכונות התורשתיות המצויות בזרע המיקרוסקופי. יתכן שכן הדבר גם לגבי אורגניזם חברתי, לגבי מוסד. יתכן כי הנסיבות המיוחדות של הולדתו, האחרונה ה' מיוחדת שהולידה את רעיונו המקורי, קבעו מראש את דמותו לעולם ועד.
 דברי ימי השבועון המסויים עשויים ל' שמש הוכחה לכך. סיפרנו אותם פעמים

ב אחד באפריל, 1962, מלאו תריסר שנים למערכת הנוכחית של העולם הזה.
 היה זה באחד באפריל, 1950, כאשר רכשו כמה צעירים שבועון ותיק וטוב-לב, כדי להפכו נשק במלחמה על דמות המדינה החדשה.
 באחד באפריל, 1950, נעלמה מעל שער השבועון סיסמתו התמימה והבלתי-מחייבת: "רימוס החיים — דופק הזמן". במקומה הופיעה, כעבור זמן מה, סיסמה חדשה, תוקפנית ויומרתית: "בלי מורא — בלי משוא-פנים".
 האחד באפריל — תאריך סמלי. כי רבים חייכו בנוטלם לידיהם את גליונו הראשון, גליון מס' 651 של העולם הזה כאילו היו עדים לבדיחה, ולא המוצלחת ביותר.
 צעירים לובשי-חאקי, שהשתחררו זה עתה משורות צה"ל, ללא נסיון בעריכת עתון, ללא פרוטה בכיס — כיצד יחזיקו מעמד מול מתחרים עשירים וחזקים?
 קומץ קטנטן של אנשים, ללא קשרים, ללא ערף ציבורי, ללא מפלגה או אירגון — כיצד יגשימו את מטרם להיאבק ב' אוניי הארץ?

הוא שהיטבו עמנו, שלא נבאו לנו חורבן מהיר או כשלון חרוץ. הם היו סלחניים יותר, מנוסים יותר, הם אמרו איש לרעהו: "ישחקו נא הנערים לפנינו. תחילה ירעשו קצת. אבל במרוצת הימים תתישב דעתם. ההצלחה תביית אותם. הם יתברגנו. הם יהפכו אנשי שלומנו. תנו להם שנה, שנתיים, לכל היותר שלוש שנים. אז ישתבצו במסגרת, כמו כולם".
 עברו תריסר שנים — 626 שבועות, בהם הוצאו 631 גליונות. העולם הזה לא השת' בץ במסגרת המיטר הקיים. להיפך.
 דחקא בימים האחרונים של השנה ה-12 עמדה המערכת במאבק החמור ביותר מאז קיומה. ביוזמתו האישית של ראש-המשלה, ביקשה ממשלת-ישראל לחוקק חוק, שנועד במיוחד לסתום את פיה. שרים, פקידים בכירים, דוברים רשמיים, ואף שגרירי יש' ראל בחוף-לארץ, הסבירו כי החוק דרוש כדי לחסל אחת ולתמיד את השבועון ה' מסויים. תופעה מוזרה ונדירה: מיטר שלם מתגייס כדי לחסל עתון אחד, כאילו היה זה אויבו העיקרי.

איתה עשה התארגנה מערכה בינלאומית להגנה על העולם הזה. כמה מגדולי העתון נאים בעולם חשו לעזרתו. אחד המכובדים ביותר ביניהם, קינגסליי מארטיין, אף נתן מעל במתו החשובה תשובה ניצחת להשמ' צות הרשמיות הניתכות על ראשינו במשך כל שנות קיום מערכת זו.
 כך העידו אויבים וידידים כאחד כי במלאת 12 שנים לקיומה, רחוקה מערכת העולם הזה יותר מאשר אי-פעם מהתבר' גנות, מהסתנייות העורקים ומהשלמה עם הקיים. חרבה חדה יותר, רווחה רעננה יותר, החלטתה נחושה יותר מאשר ביומה הראשון.
 איך נתאפשרה תופעה זו?

★ ★ ★
דבר אפשרי כי העולם הזה אינו רגילים. תחת היהסם הפאסיביים הרגילים, הקיימים בין עתון וקורא, באו יחסים אקטיביים, התקשרות פנימית שקשה להג' דירה.
 איש אינו מתייחס אל העולם הזה כאל עתון רגיל — לא עורכיו ולא קוראיו, לא חסידיו ולא שונאיו, לא ידידיו ובחדאי לא אויביו.
 לא פעם נשאלנו עלידי זרים: מה זה העולם הזה, בעצמ? יכולנו לענות רק בדרך השלילה: העולם הזה אינו שבועון מן הסוג שאתם מכירים. העולם הזה אינו מפלגה. העולם הזה אינו בטאין של גוף כלשהו. העולם הזה אינו עסק כלכלי, הקיים כדי להעשיר את בעליו.
 אם כן, מהו? על כך יכולנו להשיב רק

רבות. אולי מותר לחזור עליהם גם ה' פעם, בחינת "כל המרבה לספר, הרי זה משובח".
 ★ ★ ★
את שעת הולדתו של העולם הזה אפשר לקבוע בדיוק נמרץ. זוכרים אנחנו לא רק את היום, אלא אף את הרגע. הדבר אירע בכפר סואפרי, ששוב אינו קיים עוד, במרחב נגבה. אביו היה מטוס מצרי, ואמו היתה פלוגת הקומנדור של חטיבת גבעתי. התאריך היה ה-14 ביולי, 1948.
 שעות מעטות לפני כן חזרו הגייסים של מחלקות-הקומנדור מן הפעולה המכרעת ביותר של מלחמת תש"ח — כיבוש הגבעה 105. הם פתחו את הדרך לנגבה הנצורה, ומיגרו את חיליו של קצין מצרי בשם גמאל עבד אל-נאצר. כאית הצטיינות על כך, זכתה פלוגת-הקומנדור באותו יום ל' תואר "שועלי שמשון".
 עם שחר נרדמו האנשים בפרדס. הם הת' עוררו מרעם הפצצות שהתפוצצו ביניהם, ושהומטרו עלידי מטוס מצרי שגילה את בסיסם הקרבי. אחרי הוצאת הפצועים, עברו הלוחמים לקצה השני של הכפר הערבי הנטוש, שכבו בין שיחי צברים.

בירה את כוחנו, חיזקה את אהדת ידידנו, גיבשה את השקפתנו.
 תחילה בא התרם הכלכלי המוחלט, שנועד לקצץ את תפוצתנו ולדלדל את מדורי המודעות. הוא עלה לנו, במשך תריסר השנים, למעלה ממיליון ורבע לירות. אך מעז יצא מתוק: הוא אילץ אותנו לסגל לעצמנו מלכתחילה מערך כלכלי ששוב אינו ניתן לפגיעה עלידי המיטר. עד כמה שידוע לי, אין במדינה כולה גוף או מוסד המחוסנים כמונו חיסון מוחלט מפני כל הסאנקציות הכלכליות של המיטר.
 זוהי תכונה קלאסית של יחידת-קומנדור: אין היא זקוקה לקהיאספקה בטוחים. אין לפגוע בה עלידי ניתוק מן העורף. האפסי נאות היא חלק מן המערך הקרבי שלה.
 אחרי המצור, באה האלימות. גם היא הופעלה גלים-גלים. בדצמבר 1952 התפר' צצה במערכת הפצצה הראשונה, שפצעה את ציירי-המערכת דאו, דוש, בפניו. כעבור שנה בדיוק שמו אנשי-קביה מארב לראשי המערכת. המארב הוכשל עלידי ירמי בור' דנוב המנוח וחבריו הצנחנים, שנודמו ב' מקרה למקום. האורבים מוגי-הלב רק הסי' פיקו לשבור את שתי ידיו של העורך ה'

החלטתם. בינתיים קרו דברים רבים. ה' מיטר שבר את רוח אצ"ל באמצעות פרשת אלטלינה, את רוח לח"י באמצעות פרשת ברנדוט, את רוח החטיבות הקרביות ב' אמצעות המיטר והנוהג החדשים, כאשר כפה עליהן את ההפרדה המעמדית בין ה' דרגות, את תוארי הקצונה ואת חובת ה' ה' הצדעה. פירוק מטה הפלמ"ח שבר את המעוז הסמלי האחרון של רוח תש"ח.
 כזה היה המצב באחד באפריל, 1950, כאשר הקימו השניים את המערכת החדשה של העולם הזה. הם לא היו עוד חלק של מחנה גדול. המחנה הגדול כבר מוגר ו' נפוץ לכל עבר. הם דמו יותר לחוליית קומנדור במוצב מנותק.
 דומני שזו ההגדרה הקולעת ביותר ליצור הזה ששמו מערכת העולם הזה. ההגדרה היחידה המסבירה איכשהו את מהותה ה' אמיתית, את רוחה, את סגנונה.
 היא נולדה ביחידת קומנדור. בתהליך מס' תורי אך מוחשי, ירשה את התכונות המיו' חרות של יחידה כזאת, על כל המעלות והמגרעות. מאז, במשך שתי-עשרה שנים ארוכות, היא פועלת כיחידת קומנדור, במאבק